

Mijnraad

Aan
De Minister van Economische Zaken
t.a.v. de Directeur Energie en Omgeving
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
10 JUN 2016	ETM-EO/16062472	MIJR/ 16081110	3

Betreft: Advies Mijnraad winningsplan Groningenveld 2016

Bij brief van 20 april 2016¹ heeft u de Mijnraad advies gevraagd over het winningsplan² van Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) voor de winning van koolwaterstoffen uit het gasvoorkomen Groningen gasveld. In de voorgenomen wijziging van de Mijnbouwwet krijgen decentrale overheden en de Mijnraad adviesrecht over winningsplannen. U hebt vooruitlopend daarop betrokken provincies, gemeenten, waterschappen en de veiligheidsregio Groningen gevraagd om advies over het ingediende winningsplan. U vraagt de Mijnraad alle adviezen overziend³ een eindadvies voor het ontwerp-instemmingsbesluit (en de bijbehorende voorschriften) te geven.

Over advisering door de Mijnraad

Het advies over het instemmingsbesluit voor het winningsplan voor het Groningenveld is een van de eerste adviezen over een winningsplan die de Mijnraad in zijn nieuwe rol uitbrengt. De Mijnraad beoogt, ook bij toekomstige winningsplannen, in een constructief richtinggevend en breed advies te voorzien.

Vooraf enkele opmerkingen over de inhoudelijk vernieuwde positie en rolopvatting van de Mijnraad die aansluiten bij de veranderende context voor de besluitvorming over de ondergrond:

- het afwegingskader verbreedt zich: niet alleen de economische context van efficiënt omgaan met bodemschatten en de leveringszekerheid zijn van belang, maar ook aandacht voor de effecten op veiligheid, veiligheidsgevoel en schade bovengronds spelen bij de advisering een rol⁴;
- tegelijk wordt ook het omgevingsbeleid omvattender: het proces dat is ingezet om een structuurvisie voor de ondergrond (STRONG) vast te stellen maakt trans-

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor een overzicht. Naast de adviezen van provincies, gemeenten en waterschappen zijn er ook adviezen van de Veiligheidsregio Groningen, de Technische commissie bodembeweging (Tcbb), het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Groningen Scientific Advisory Committee (SAC).

⁴ Zie bijvoorbeeld de verbreding met betrekking tot de grondrechten van burgers (artikel 2 en 8 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden) in overwegingen 39.5 en 40.4 in de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over het instemmingsbesluit van de Minister van EZ voor het winningsplan 2013 voor het Groningenveld (201501544/1/A4).

Mijnraad

parante en integrale afwegingen mogelijk voor activiteiten in de ondergrond in relatie tot het bovengrondse ruimtegebruik;

- er worden hogere eisen gesteld aan het besluitvormingsproces: het bij de besluitvorming betrekken van bewoners, die vertrouwen in de overheid moeten houden of herwinnen, is een belangrijk onderdeel;
- te verwachten is dat de energietransitie en andere toekomstige ontwikkelingen zullen leiden tot een groter en meer divers gebruik van de ondergrond dan nu; toekomstig mogelijk gebruik van de ondergrond verdient meer aandacht;
- daarbij vindt besluitvorming plaats in een tijdsgewricht waarin bijvoorbeeld de klimaatafspraken van eind 2015 in Parijs en de rechterlijke uitspraak in de Urgenda-zaak de tijdgeest kleur geven.

De voorgenomen veranderingen in de mijnbouwregelgeving (van marktordening naar meer omgevingsgericht; advisering door decentrale overheden; verbreding van de adviesbevoegdheid van de Mijnraad) zijn hier de weerslag van⁵.

In het bijzondere geval van het Groningenveld speelt bovendien dat herstel van het veiligheidsgevoel en het vertrouwen van de inwoners van Groningen essentieel is voor de legitimiteit van besluiten van de overheid over het gebruik van de diepe ondergrond in heel Nederland.

In dit licht streeft de vernieuwde Mijnraad met zijn bredere, multidisciplinaire samenstelling naar een meer complete advisering. Het gaat daarbij niet alleen over de inzet van kennis en techniek in het winningsplan, maar ook over de institutionele en maatschappelijke inbedding daarvan, daarbij onder meer gebruikmakend van de adviezen van de decentrale overheden, onderzoeksinstituten, toezichthouder en andere adviseurs.

Ook voor de regionale overheden is dit de eerste keer dat zij over het winningsplan Groningen mogen adviseren. De Mijnraad herkent de context waarin deze adviezen tot stand zijn gekomen. De adviezen laten zien hoe complex de materie is, zowel in technisch als in organisatorisch opzicht.

Staat van kennis over het Groningenveld

De kennisontwikkeling over seismiciteit in het Groningenveld als gevolg van gasproductie is pas goed op gang gekomen na de aardbeving bij Huizinge in augustus 2012. Sindsdien heeft een in omvang en intensiteit unieke studie-inspanning door NAM en kennisontwikkeling door verscheidene andere partijen geleid tot meer begrip en een betere modellering van het aardbevingsgedrag van het Groningenveld. Dit komt duidelijk tot uiting in het ingediende winningsplan.

Winning van gas uit het Groningenveld betekent onvermijdelijk het ondergronds opbouwen van potentiële seismische energie, samenhangend met de drukvermindering in het ondergrondse reservoir. Deze geaccumuleerde energie kan gedeeltelijk vrijkomen in de vorm van aardbevingen. Een bovengrens van de totale seismische energie kan redelijk worden geschat aan de hand van totale productie uit het veld en de geconstrueerde geomechanische modellen. Voorspellingen over frequentie en magnitude van individuele bevingen in de toekomst kennen echter aanzienlijke onzekerheden. In dit kader spreekt Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in zijn advies de verwachting uit dat jaarlijkse hoeveelheid en zwaarte van de bevingen afhangen

⁵ In uw adviesverzoek geeft u aan voor het instemmingsbesluit vooruitlopend op de wijziging van de Mijnbouwwet al zoveel mogelijk te handelen conform de voorgestelde wijziging.

Mijnraad

van de snelheid waarmee de reservoir druk daalt. De Mijnraad onderschrijft dat tragere winning de afgelopen twee jaar heeft geleid tot minder bevingen, maar een robuuste voorspellende waarde voor de langere termijn is nog niet aangetoond⁶. De Mijnraad is er dan ook niet van overtuigd dat – zoals SodM stelt – het vertrouwen dat het systeem regelbaar is toegenomen is. Voor de korte termijn (3 à 4 jaar) zou dit als statistisch aannemelijk kunnen worden beschouwd. Voor langere termijn ontbreekt de kennisbasis en zijn de verdere studies essentieel. Hierbij dient gebruik gemaakt te worden van de veelheid aan gegevens die het nieuwe meetnet oplevert.

De risicoverlagende werking van het vermijden van seizoensfluctuaties in de gasproductie en ook de optimale verdeling van gaswinning over deelgebieden zijn op dit moment slechts hypothesen. Zij kunnen naar het oordeel van de Mijnraad (nog) niet de basis vormen van beleid. Met name de regionale spreiding van winning in deelgebieden geeft gemeenten zorg over mogelijke lokale negatieve effecten. De kennis ontbreekt echter om aan te geven of deze zorgen terecht zijn. De Mijnraad stelt in dit advies daarom dat met de huidige stand van kennis de vermindering van de totale productie belangrijker is dan regionale spreiding.

Het ingediende studie- en data-acquisitieplan bevat een groot aantal activiteiten die onder andere de bovengenoemde leemten in kennis adresseren. Een duidelijke prioritering in onderwerpen en het benoemen van de bijbehorende deadlines ontbreken echter. De Mijnraad adviseert in dit kader om in het studieplan een grotere nadruk te leggen op de vergroting van kennis over de relatie tussen omvang van de winning, variaties in de tijd (fluctuaties en geleidelijke effecten) en de plaats (regionale spreiding) en het seismisch risico, door het vergroten van het geomèchanische begrip in aanvulling op de tot nu toe gehanteerde puur statistische benadering.

Daarnaast dient het onderzoek zich te verbreden van een puur kwantitatieve benadering van risico op overlijden naar methodes om, al dan niet kwantitatief, het risico op schade en maatschappelijke onrust systematisch in de besluitvorming mee te nemen.

Bij de prioritering zou inbreng van decentrale overheden gevraagd moeten worden, ook om te waarborgen dat ook minder direct mijnbouw-technische onderwerpen voldoende accent krijgen, zoals bijvoorbeeld onderzoek naar het voorkomen van schade aan monumenten, die een belangrijke functie voor de lokale identiteit kunnen hebben.

Compenseren (door herinjectie van een gas zoals stikstof) is de enige manier om drukdaling te voorkomen en daarmee de enige manier om de oorzaak van seismiciteit in de kern weg te nemen of in ieder geval te verminderen. In het winningsplan wordt handhaving van de druk in het reservoir door stikstofinjectie nauwelijks behandeld en ook SodM acht dit niet van belang. De Mijnraad is van mening dat gezien het reducerend effect op seismiciteit deze mogelijkheid als optie voor de langere termijn echter wél verder onderzocht moet worden, zowel in technische als economische zin.

Meet- en regelprotocol

De Mijnraad steunt SodM in zijn kritiek op het meet-en regelprotocol. De keuze voor de signaalparameters bij schade lijkt willekeurig. De wetenschappelijke onderbouwing is duidelijk veel zwakker dan die van de dreigings- en risicoanalyse. Daarbij moet

⁶ In andere woorden: het is nog niet duidelijk of vertraagde winning van het resterende gas-volume leidt tot een lagere vrijkomende seismische energie of slechts tot een vertraging in het vrijkomen daarvan ("het trager afspelen van de film"). Ook is nog niet duidelijk of vertraagde winning leidt tot een andere verhouding tussen grote en kleine bevingen.

Mijnraad

nogmaals worden opgemerkt dat het weliswaar mogelijk is gebleken om de frequentie van aardbevingen lokaal te verminderen door productiebeperkingen, maar dat het (positieve dan wel negatieve) effect hiervan op het langdurig risico van schade en overlijden nog niet kan worden aangetoond. Ook de door SodM voorgestelde alarmwaarden ontberen een robuuste onderbouwing.

Verder suggereert het protocol een regelbaarheid van de risico's van schade en overlijden die in werkelijkheid wellicht niet terecht zal blijken te zijn. Deze schijnzekerheid dient vermeden te worden aangezien in het slechtste geval over een paar jaar zwaardere bevingen kunnen optreden.

De Mijnraad adviseert daarom dat NAM, SodM en Tcbb in samenwerking komen tot een maatschappelijk breed gedragen alarmeringssysteem, door ook de regio bij de keuze voor signaalparameters en grenswaarden te betrekken. Tegelijkertijd dient duidelijk te zijn dat meer monitoring en begripsvorming noodzakelijk zijn om de langtermijneffecten vast te stellen. Het protocol heeft dus een tijdelijk en lerend karakter.

Veiligheid en schade

De Mijnbouwwet schrijft voor dat de vergunninghouder alle maatregelen neemt die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat schade wordt veroorzaakt en dat de veiligheid wordt geschaad⁷.

In het winningsplan worden de veiligheid en het veiligheidsrisico op individueel niveau adequaat beschreven. Dat geldt nog niet voor het groepsrisico: er zijn nog verschillende meningen over definitie en berekening hiervan die kunnen leiden tot misverstanden in de regio.

Belangrijk is verder dat het in kaart brengen en berekenen van industriële en infrastructurale risico's achtergebleven is en een kwantitatieve risicoanalyse hiervoor nog ontbreekt. Een gecoördineerde inspanning van NAM, Rijksoverheid, decentrale overheden en private partijen is hier vereist.

We waarderen de oprechte pogingen van NAM om werk te maken van de maatschappelijke zorgen, maar constateren dat dit nog wel verdere ontwikkeling behoeft. In het winningsplan richt NAM zich met name op het risico in enge zin (ILPR⁸ 10⁻⁵), maar te weinig op het voorkomen van schade. Hier ligt een belangrijke uitdaging voor verbetering.

Anderzijds wordt in de adviezen van de decentrale overheden het begrip veiligheid zeer breed gehanteerd, waarin de veiligheidsbeleving een belangrijke niet-gedefinieerde rol speelt. De hiermee verbonden suggestie dat er geen onzekerheden mogen bestaan en absolute veiligheid geboden kan worden, is niet reëel en daarmee onverstandig.

Er is een duidelijke noodzaak voor een algemeen hanteerbare veiligheidsnorm die ook maatschappelijk wordt begrepen en gedragen. Het is noodzakelijk dat de lokale overheden hierin participeren en hun verantwoordelijkheid nemen.

De noties in het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid⁹ over het omgaan met onzekerheid en het afleggen van verantwoording zijn onvoldoende in het winningsplan vormgegeven. NAM bagatelliseert de D1/D2-schade als 'ongemak'. Het onveiligheids-

⁷ Zie artikel 33 van de Mijnbouwwet.

⁸ ILPR staat voor Inside Local Personal Risk.

⁹ Onderzoeksraad voor Veiligheid, *Aardbevingsrisico's in Groningen*, pagina 17 en 18.

Mijnraad

gevoel van de inwoners hangt zeker ook samen met ervaren schade, zichtbare schade, schade op schade en de noodzakelijke maatregelen ter voorkoming van schade.

Materiële schade moet zo mogelijk voorkomen worden (maatregelen aan winningszijde én versterkingsoperatie), schademeldingen moeten adequaat afgehandeld worden, maar de beleving van onveiligheid moet ook aandacht krijgen. Het lijkt verstandig om naast het monitoren van een adequate schadeafwikkeling onder verantwoordelijkheid van de NCG ook een gestructureerde monitoring van de veiligheidsbeleving te laten uitvoeren. De beleving van veiligheid kan dan bij toekomstige afwegingen en bij te nemen maatregelen een rol gaan spelen.

Advies

De meeste decentrale overheden adviseren primair niet in te stemmen met het winningsplan. De Mijnraad heeft begrepen dat niet instemmen met het ingediende winningsplan zou betekenen dat:

- de gaswinning uit het Groningenveld stil zou komen te liggen, met de bijbehorende consequenties voor de gasvoorziening;
- óf dat de Minister een nieuw instemmingsbesluit zou moeten nemen op basis van een eerder winningsplan van NAM.

Beide situaties zijn ongewenst. Het gaat er dus om zo goed mogelijk regels en voorwaarden te verbinden aan instemming met het nu ingediende winningsplan¹⁰.

De Mijnraad adviseert de Minister om in te stemmen met het winningsplan, maar daarbij het onderstaande in voorschriften of beperkingen of anderszins te verwerken.

Productieniveau

Over het Groningenveld is nog maar weinig 'zekere kennis', waaronder ook beperkte kennis over de beïnvloedbaarheid van aardbevingen. Wel is gebleken dat de productiebeperkingen van de afgelopen tijd ook een reductie in aardbevingen hebben opgeleverd. Nu minder winnen levert daarmee tijd op, tijd die goed gebruikt kan worden:

- voor de versterking van woningen, gebouwen en infrastructuur;
- voor het uitbreiden van kennis.

Maar tegelijkertijd is het Groningenveld onmisbaar voor de gasvoorziening.

De Mijnraad adviseert daarom om in het instemmingsbesluit het productieniveau zo laag mogelijk te kiezen met inachtneming van de leveringszekerheid. Met inachtneming van de leveringszekerheid betekent dan het betrekken van de meest recente inzichten van GTS over de hoeveelheid gas uit het Groningenveld die minimaal nodig is voor de gasvoorziening in het instemmingsbesluit. De Mijnraad adviseert tevens dat NAM de ondergrens van de productie waarbij het veld nog operationeel doelmatig kan worden geëxploiteerd, bekend maakt. In dit licht verdient het ook aanbeveling de opslag van Norg vanaf nu integraal te betrekken in besluitvorming voor het Groningenveld en dus ook onderdeel te maken van het winningsplan.

Bij het bepalen van deze minimumhoeveelheid kan de eis van 'vlakke' winning worden meegenomen, maar dit zal resulteren in een hogere minimale hoeveelheid om op die manier seizoensfluctuaties te voorkomen of te minimaliseren. Daarbij dient het onbekende mogelijk gunstige effect van een hogere 'vlakke' winning te worden afgewogen tegen het zekere voordeel - meer tijd voor onderzoek en versterking - van

¹⁰ Bij de meeste decentrale overheden is dat hun zogeheten 'subsidiare' advies.

Mijnraad

een lagere winning met seizoensfluctuaties. De Mijnraad adviseert om 'vlakke' winning na te streven om continuïteit van recent ingezet beleid te waarborgen en om het mogelijk te maken over een langere periode meetgegevens te verzamelen voor de evaluatie van deze strategie.

Looptijd

De doorlooptijd van de gehele procedure van opstellen winningsplan – adviezen inwinnen – ontwerp-instemmingsbesluit opstellen – inspraakperiode – inspraak verwerken – rechterlijke toetsing is lang. Bij een te kort gekozen looptijd van het instemmingsbesluit gaan de procedures voor opeenvolgende actualisaties van het winningsplan door elkaar lopen. Beter is het de looptijd van instemmingsbesluit lang genoeg te kiezen; de Mijnraad stelt 5 jaar voor. Dan zou wel moeten worden voorzien in een ijkmoment na 2 jaar. Dat wil zeggen: een expliciete beantwoording van de vraag of nieuw verworven kennis of andere zaken (waaronder de voortgang van het schadeherstel) voldoende reden zijn om opnieuw te kijken naar instemmingsbesluit of winningsplan.

Onderzoek

Gezien de cruciale rol die kennis speelt, is het wenselijk om het vertrouwen in die kennis van alle betrokkenen zo groot mogelijk te maken. Dat betekent dat de kennisontwikkeling open en onafhankelijk moet zijn. Tot nu toe heeft vooral NAM geïnvesteerd in kennisontwikkeling, nu is het zaak om het onderzoek onafhankelijk op te zetten en te financieren, in lijn met de aanbevelingen in het OvV-rapport¹¹.

Veiligheid

De Mijnraad adviseert de Minister te bevorderen dat er – publiek beschikbaar – inzicht komt in de veiligheidsrisico's als gevolg van de gaswinning voor industriële installaties en infrastructuur.

Daarnaast adviseert de Mijnraad de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) een gestructureerde monitoring van de veiligheidsbeleving te laten uitvoeren, zodat de beleving van veiligheid bij toekomstige afwegingen en bij te nemen maatregelen een rol kan gaan spelen.

Schade

De Mijnraad adviseert de NAM binnen twee jaar een rekensystematiek te laten ontwikkelen voor het kwantificeren van het risico op schade, vergelijkbaar met de huidige rekensystematiek voor het risico op overlijden. Dit betekent het meenemen van DS1¹² en DS2 in de risicoanalyses al dan niet via een statistische koppeling aan het optreden van DS3 en hoger.

Daarnaast dient het onderzoek zich te verbreden naar methodes om, al dan niet kwantitatief, het risico op schade en maatschappelijke onrust systematisch in besluitvorming te kunnen nemen.

dr. J.C. Verdaas, voorzitter Mijnraad

¹¹ Onderzoeksraad voor Veiligheid, *Aardbevingsrisico's in Groningen*, pagina 91.

¹² DS staat voor Damage Sate.

Mijnraad

Bijlage 1 Adviesverzoek

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De voorzitter van de Mijnraad
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

Ons kenmerk
DGTM-EO / 16062472

Uw kenmerk

Bijlage(n)
4

Datum 20 april 2016

Betreft Verzoek tot advies met betrekking tot winningsplan Groningenveld 2016

Geachte heer Verdaas,

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en heeft het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Kenmerkend voor de aardbevingsproblematiek in Groningen is dat deze uniek is in de wereld en gepaard gaat met veel onzekerheden. Het kabinet heeft veel in gang gezet om de veiligheid en de leefbaarheid voor de inwoners van Groningen te verbeteren door de schade te herstellen, gebouwen en infrastructuur te versterken en het economisch potentieel te vergroten. De besluitvorming is complex, te meer omdat het mensen raakt. De veiligheid van de inwoners in Groningen staat daarbij voorop.

In de voorgenomen wijziging van de Mijnbouwwet wordt beoogd om veiligheid voor burgers expliciet en structureel een plaats te geven in het besluitvormingsproces rondom de gaswinning in Groningen. Daarnaast zullen decentrale overheden en de Mijnraad adviesrecht krijgen over winningsplannen. Hiermee worden de maatregelen die zijn aangekondigd naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid over de aardbevingen in Groningen geïmplementeerd. Vooruitlopend op deze wetswijziging handelen we met het oog op het komende Instemmingsbesluit voor het Groningenveld nu al zoveel mogelijk conform de voorgestelde wijziging van de Mijnbouwwet.

Eind 2015 heeft het kabinet besloten de voorlopige voorziening van de Raad van State voor het gasjaar 2015-2016 te volgen en daarmee de gaswinning uit het Groningenveld te beperken tot 27 miljard kubieke meter met ruimte voor meer productie als dat nodig is om de leveringszekerheid te waarborgen. Als gevolg van de uitspraak van de Raad van State moet uiterlijk 1 oktober 2016 door de minister van Economische Zaken een nieuw Instemmingsbesluit worden genomen over de gaswinning in Groningen.

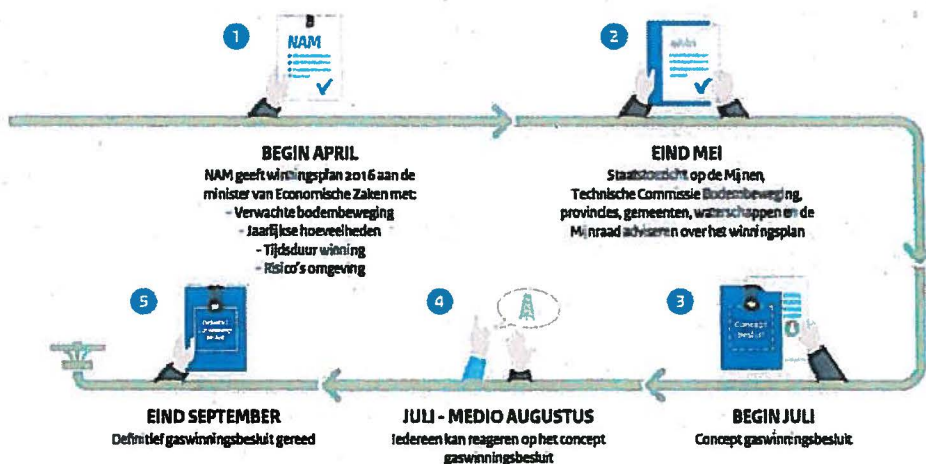
Met deze brief stuur ik u het winningsplan 2016, inclusief het technische addendum, dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft ingediend en op basis waarvan het nieuwe Instemmingsbesluit zal worden opgesteld. Het winningsplan is vanaf vandaag ook digitaal beschikbaar voor allen op de website www.namplatform.nl van NAM.

Winningsplan

Op 1 april 2016 heeft de NAM het geactualiseerde winningsplan inclusief het technische addendum, het meet- en regelprotocol en het study and data acquisition plan ingediend. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft de afgelopen twee weken het winningsplan gecheckt op compleetheid. Naar aanleiding hiervan heeft NAM enkele correcties doorgevoerd in het winningsplan en de bijbehorende documenten. SodM heeft aangegeven dat zij verwacht dat zij op basis van het voorliggende winningsplan advies kan geven over het winningsplan. SodM merkt op dat zij ervan uitgaat dat NAM voor 1 mei 2016 aanvullende berekeningen indient van het maatschappelijk risico.

De komende zes weken hebben de betrokken provincies, gemeenten, waterschappen en de veiligheidsregio Groningen de tijd hun advies te geven op het geactualiseerde winningsplan. Ik wil u vragen, al deze adviezen overziend, een additioneel advies ten aanzien van het ontwerp-instemmingsbesluit te geven. Op basis van het winningsplan en de gevraagde adviezen zal vervolgens het ontwerp-instemmingsbesluit worden opgesteld en begin juli 2016 ter inzage worden gelegd. Deze terinzagelegging geeft alle betrokkenen de gelegenheid om zienswijzen in te dienen. Ingegeven door de uitspraak van de Raad van State streeft het kabinet ernaar voor 1 oktober 2016 een definitief instemmingsbesluit op basis van het nieuwe winningsplan te nemen over de gaswinning uit het Groningenveld vanaf 1 oktober 2016. Onderstaande afbeelding geeft het proces naar het gaswinningsbesluit Groningen weer.

Naar een gaswinningsbesluit Groningen op 1 oktober 2016

Wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet

Met het proces naar het gaswinningsbesluit toe, wordt vooruit gelopen op de voorgenomen wijziging van de Mijnbouwwet. Eind november 2015 is een wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet naar de Tweede Kamer gestuurd. In de voorgestelde wetswijziging wordt veiligheid een expliciete toetsingsgrond.

Tevens beschrijft het wijzigingsvoorstel dat het aantal adviseurs dat om advies over een winningsplan wordt gevraagd, wordt uitgebreid. Waar eerst alleen Tcbb en SodM adviseerden, schrijft de wetswijziging voor dat ook de colleges van Gedeputeerde Staten van de betrokken provincie(s), de colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeente(n), het dagelijks bestuur van de Waterschap(pen) en de Mijnraad adviesrecht krijgen. Vanwege de bijzondere omstandigheden in Groningen met betrekking tot de aardbevingen zal het winningsplan in dit geval ook worden voorgelegd aan de Veiligheidsregio Groningen.

Wat betekent dit concreet?

Bijgesloten vindt u het winningsplan en het technische addendum waarover ik uw advies vraag. Zodra ik de adviezen van de betrokken waterschappen, provincies, gemeenten, SodM, Tcbb en de veiligheidsregio over het geactualiseerde winningsplan heb ontvangen, stuur ik u deze adviezen toe. Graag zie ik, al deze adviezen overziend, uw eindadvies op het winningsplan tegemoet. Hiervoor heeft u een termijn van zeven weken vanaf vandaag verwacht ik uw advies.

Ter informatie heb ik tevens respectievelijk een oplegnotitie, het Meet- en regelprotocol en het Study and Data Acquisition Plan van de NAM toegevoegd.

De Minister van Economische Zaken,
namens deze,

Directeur Energie en Omgeving
Ministerie van Economische Zaken

Mijnraad

Bijlage 2 Documenten winningsplan

- NAM, Oplegnotitie – Winningsplan Groningen-gasveld 2016
- NAM, Winningsplan Groningen Gasveld 2016 [EP201604259068]
- NAM, Supplement to the Technical Addendum for Winningsplan Groningen 2016, *Subsidence, Development of Seismicity, Maatschappelijk Veiligheidsrisico, Epistemic Uncertainties* [EP201604263106]
- NAM, Gaswinning Groningen Meet – en Regelprotocol Aardbevingen [EP201603202517]
- NAM, Study and Data Acquisition Plan Induced Seismicity in Groningen, Update Post-Winningsplan 2016 [EP201604200072]
- NAM, Technical Addendum to the Winningsplan Groningen 2016 *Production, Subsidence, Induced Earthquakes and Seismic Hazard and Risk Assessment in the Groningen Field* [201603238413]

Mijnraad

Bijlage 3 Ontvangen adviezen

1. Advies Staatstoezicht op de Mijnen
2. Advies van de Technische commissie bodembeweging [TCBB / 16081535]
3. Advies van Gedeputeerde Staten van Groningen
4. Advies van Gedeputeerde Staten van Drenthe
5. Advies van het College van B&W van Aa en Hunze
6. Advies van het College van B&W van Appingedam
7. Advies van het College van B&W van Bedum
8. Advies van het College van B&W van Bellingwedde
9. Advies van het College van B&W van De Marne
10. Advies van het College van B&W van Delfzijl
11. Advies van het College van B&W van Eemsum
12. Advies van het College van B&W van Groningen
13. Advies van het College van B&W van Haren
14. Advies van het College van B&W van Hoogezand-Sappemeer
15. Advies van het College van B&W van Leek
16. Advies van het College van B&W van Loppersum
17. Advies van het College van B&W van Menterwolde
18. Advies van het College van B&W van Noordenveld
19. Advies van het College van B&W van Oldambt
20. Advies van het College van B&W van Pekela
21. Advies van het College van B&W van Slochteren
22. Advies van het College van B&W van Ten Boer
23. Advies van het College van B&W van Tynaarlo
24. Advies van het College van B&W van Veendam
25. Advies van het College van B&W van Winsum
26. Advies van het College van B&W van Zuidhorn
27. Advies van het Dagelijks Bestuur van waterschap Hunze en Aa 's
28. Advies van het Dagelijks Bestuur van waterschap Noorderzijlvest
29. Advies van het bestuur van Veiligheidsregio Groningen
30. Final Note on NAM's Winningsplan Groningen 2016; Groningen Scientific Advisory Committee, 23 May 2016